

10 - JARIG JUBILEUM EENnacoma & AFSCHIED JAN LAVRIJSEN

PROGRAMMABOEKJE

EENnacoma Symposium

9 OKTOBER 2026

SYMPOSIUM 2026

ZIEN & GEZIEN WORDEN

Welkom bij het EENnacoma-symposium 2026:
ZIEN & GEZIEN worden.

Dit jaar is bijzonder. Op 9 oktober vieren we het tienjarig bestaan van het Expertisenetwerk Ernstig Niet-aangeboren hersenletsel na coma (EENnacoma): tien jaar waarin professionals, ervaringsdeskundigen, naasten, onderzoekers en organisaties zich gezamenlijk hebben ingezet voor betere zorg en meer kennis over ernstig niet-aangeboren hersenletsel en in het bijzonder langdurige bewustzijnsstoornissen. Ook staan we stil bij het afscheid van dr. Jan Lavrijsen in het kader van zijn naderende pensionering.

Tijdens het symposium kijken we terug en vooruit. We staan stil bij betekenisvol herstel, geven ruimte aan ervaringen van mensen die zelf en van dichtbij met hersenletsel te maken hebben en richten onze blik op de toekomst. Er zijn verschillende kennissessies waarin diverse thema's worden uitgelicht. Van visuele informatieverwerking en wilsreconstructie tot de uitkomsten van intensieve neurorevalidatie en palliatieve zorg. Daarnaast is er deze dag ruimte voor ontmoeting, verwondering en inspiratie met kunst en muzikale energizers.

We wensen u een inspirerende en waardevolle dag toe!

De EENnacoma-symposiumcommissie 2026

Afscheidslezing dr. Jan Lavrijsen

& bijdrage van verschillende sprekers

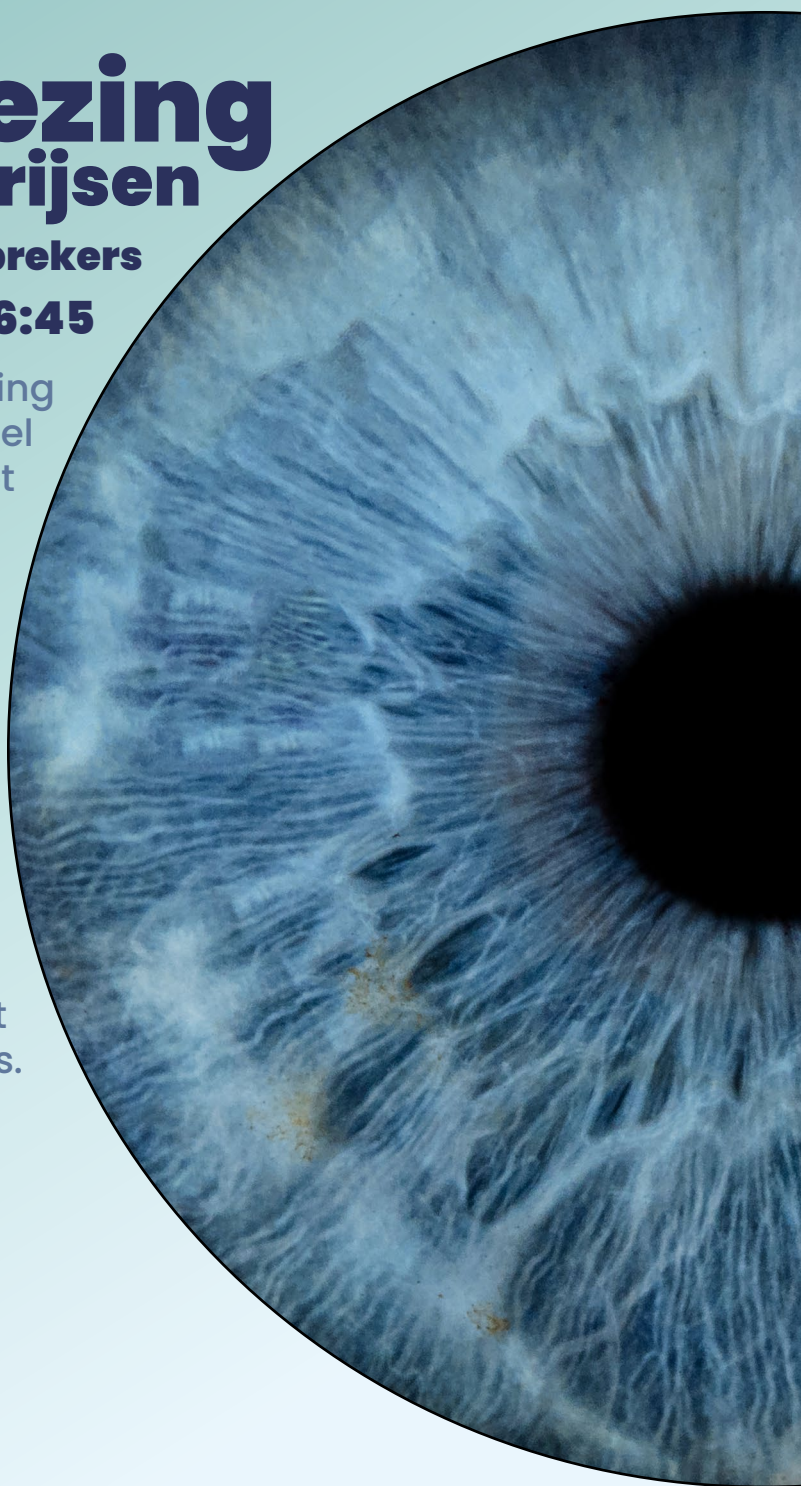
15:30 – 16:45

Als afsluiting van de dag sluit de lezing
van Jan aan bij de titel

ZIEN en **GEZIEN WORDEN**, met

Niemand tussen **W**al en **S**chip als
subtitel. Als pionier van het eerste
uur gaat hij nog een keer los over
wat de blauwe ogen al die jaren
hebben geZIEN. Een verhaal over
de betekenis van inspiratie en
(com)passie bij het werpen van
licht op voorheen verborgen
doelgroepen die GEZIEN werden.

Met lessen over meenemen en
loslaten bij het verbinden van
lijnen, het verlaten van hokjes en het
rondmaken van cirkels.

Programma OVERZICHT

09:30 - 10:00

Inloop met koffie/thee en een plakje cake van het huis

10:00 - 10:10

Zandkunstenares Rosa van der Vijver.
Een onvergetelijk visueel spektakel;
schouwspel tussen licht en donker

10:10 - 10:15

Opening door dagvoorzitter
em. prof. dr. Raymond Koopmans

10:20 - 10:30

Interview met naasten over lacunes in
het zorglandschap

10:30 - 10:50

Dr. Willemijn van Erp
In mooie en mindere tijden: 'goed' herstel na
ernstig niet-aangeboren hersenletsel

10:50 - 11:15

In beeld en in woorden: twee ervarings-
verhalen

11:15 - 11:40

Pauze en inspiratiemarkt vol ideeën
en initiatieven

11:40 - 12:20

Kennissessie 1

- A.** Wilsreconstructie bij LBS (dr. Niek Kok)
- B.** Hersenschade en visuele informatieverwerking
(prof. dr. Joost Heutink)
- C.** Meten in de Keten (Manju Virk en Danielle Driessen)

12:20 - 13:10

Lunch en inspiratiemarkt vol ideeën
en initiatieven

13:10 - 13:20

Energizer: PALOC-9 door EENnacoma
muziektherapeuten

13:20 - 13:45

Prof. dr. Anne Visser-Meily
De toekomst van de revalidatie: grenzen verleggen

13:50 - 14:30

Kennissessie 2

- A.** Onderprikkeling (Esther Brouns en Miranda
Hazeu-Jense)
- B.** Palliatieve zorg bij LBS (Marlie Spijkers en Maaïke Veldhuizen)
- C.** Iedereen heeft recht op revalidatie maar wanneer
houdt het op? (Emiel Schneider en Irene Leijten)

14:35 - 14:50

Uitreiking Henk Eilanderprijs

14:50 - 15:00

Muzikaal intermezzo door EENnacoma
muziektherapeuten

15:00 - 15:30

Pauze en inloop voor gasten dr. Jan Lavrijsen

15:30 - 16:45

15:30 - 16:45
**Afscheidslezing door dr. Jan Lavrijsen
en bijdrage van verschillende sprekers**

16:45 - 18:30
**Borrel en mogelijkheid tot feliciteren dr. Jan
Lavrijsen**

Plenair PROGRAMMA

● Zandkunstenares

Rosa van der Vijver

Zandkunstenares Rosa van der Vijver gooit, strooit en schuift met zand op een lichtplaat en laat op een betoverende wijze allerlei tekeningen verschijnen. De Zandkunstenares verzorgt een onvergetelijk visueel spektakel; een schouwspel tussen licht en donker, ontroering en verwondering centraal staan.

● Interview met naasten over lacunes in het zorglandschap

● In mooie en mindere tijden: 'goed' herstel na ernstig niet-aangeboren hersenletsel

Dr. Willemijn van Erp | Specialist ouderengeneeskunde & Associate Professor met klinisch accent, programmaleider EENnacoma, Accolade Zorg, Radboudumc, Libra Revalidatie & Audiologie

Van neurochirurgische ingreep tot dagbesteding en van IC-opname tot revalidatie: herstel van ernstig niet-aangeboren hersenletsel vraagt veel en hard werk van een heleboel mensen. Maar wanneer zijn we tevreden met het resultaat van al die inspanningen? In deze presentatie neemt Willemijn van Erp u mee in de zoektocht van zorg, wetenschap en ervaringsdeskundigen naar betekenisvol herstel na hersenletsel.

Grote zaal

Plenair **PROGRAMMA**

- **In beeld en in woorden: twee ervaringsverhalen**

- **De toekomst van de revalidatie: grenzen verleggen**

Prof. dr. Anne Visser-Meily | Revalidatiearts & hoogleraar
Revalidatiegeneeskunde UMC Utrecht

In de presentatie wordt ingegaan op de revalidatiepiramide van de WHO en de verschillende niveaus in NL, waarbij het uitgangspunt voor revalidatie is: 'verbeteren van (dagelijks en sociaal) functioneren en eigen regie'. Er wordt ingezoomd op 2 aanbieders en experts in revalidatie: de GR en MSR. Wat is er veranderd in de afgelopen 20 jaar? Er wordt vervolgens gekeken hoe we beter kunnen samenwerken op het gebied van revalidatie, in plaats van energie te blijven steken in de afbakening van deze zorg in GRZ, MSR, 1ste lijn, etc.

Grote zaal

Kennissessie 1

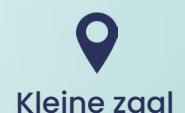
A. Zijn het echte vragen en zijn het echte antwoorden? Wilsreconstructie bij mensen met LBS

Dr. Niek kok | senior lecturer en postdoc

Mensen met LBS zijn wilsonbekwaam ter zake van hun behandeling. Daarom vragen artsen de vertegenwoordiger van deze mensen (doorgaans de naasten) om te bepalen wat iemands behandelvoorkeuren zijn op het moment dat er een keuze moet worden gemaakt. In een ZonMw-ge sponsord onderzoek dat we verrichten in de spreekkamer zien we dat naasten op verschillende manieren reageren op deze vraag. In deze workshop categoriseren we de verschillende manieren waarop naasten antwoord geven. We zullen zien dat het vaak ongrijpbaar blijft wat de patiënt precies zou hebben gewild. Hoe ga je hiermee om? Hoe reageer je bijvoorbeeld op naasten die hun vertegenwoordiging niet duidelijk koppelen aan wie de patiënt of cliënt zelf was? Kun je de wilsreconstructie nog verder verdiepen? In deze workshop bekijken we dit vraagstuk vanuit de waarde van vertrouwen.

B. Welke invloed kan hersenschade hebben op de verwerking van visuele informatie?

Prof. dr. Joost Heutink | bijzonder hoogleraar Visuele stoornissen na niet-aangeboren hersenletsel
Rijksuniversiteit Groningen

In deze presentatie legt prof. dr. Joost Heutink uit hoe het zien kan veranderen ten gevolge van schade aan de hersenen en wat we kunnen doen om de impact van die gevolgen zo veel mogelijk te beperken.

C. Project METEN in de KETEN: De uitkomsten van intensieve neurorevalidatie voor mensen met langdurige bewustzijnsstoornissen

Danielle Driessen | revalidatiearts & promovenda
Manju Virk | specialist ouderengeneeskunde & promovenda
Libra Revalidatie & Audiologie, PZC Dordrecht & Radboudumc

Sinds de invoering van de LBS-zorgketen is de zorg voor mensen met een langdurige bewustzijnsstoornis sterk veranderd. Wat weten we inmiddels over herstel, de impact op naasten en zorgverleners, en de ethische vragen die hierbij spelen? Tijdens deze inspiratiesessie delen onderzoekers inzichten uit de projecten DOCTOR en TOPDOC. Zij presenteren resultaten over het beloop van patiënten binnen de LBS-keten, factoren die herstel beïnvloeden en de dilemma's die zorgprofessionals en families ervaren. Naast een inkijk in de onderzoeksresultaten biedt de sessie ruimte voor reflectie op de toekomst van passende zorg voor mensen met een langdurige bewustzijnsstoornis.

Kennissessie 2

A. Onderprikkeling – Kijken met een andere bril

Miranda Hazeu-Jense | ergotherapeut/ SI-therapeut

Esther Brouns | GZ-psycholoog

WZH Nieuw Berkendael

“Als je alleen de onrust ziet, mis je de roep om prikkels.”

‘Zien en gezien worden’ vraagt dat we het gedrag van cliënten met ernstig NAH juist leren interpreteren. Onrust of passiviteit wordt snel aangezien voor overprikkeling, waardoor we de cliënt onbewust nóg minder prikkels geven. In deze praktische sessie verschuiven we de blik naar onderprikkeling. Door anders naar het gedrag te kijken, ontdek je hoe je de cliënt kan helpen gedoseerd de juiste prikkels aan te bieden.

Kleine zaal

B. Palliatieve zorg bij langdurige bewustzijnsstoornissen: een continu en dynamisch proces

Maaïke Veldhuizen | specialist palliatieve geneeskunde en specialist ouderengeneeskunde

Marlie Spijkers | specialist palliatieve geneeskunde en specialist ouderengeneeskunde n.p.

Elkerliek & Zorgboog

Palliatieve zorg is een wezenlijk onderdeel van de zorg voor mensen met een langdurige bewustzijnsstoornis, waaronder het niet-responsief waaksyndroom. Deze zorg begint niet pas wanneer herstel niet meer mogelijk is of wanneer het sterven nadert, maar heeft vanaf het ontstaan van het acute hersenletsel een plaats binnen het behandeltraject. De rol en inhoud van palliatieve zorg veranderen gedurende het ziektebeloop.

Tipica

C. Iedereen heeft recht op revalidatie, maar waar houdt het op? Perspectief van naasten

Irene Leijten | specialist ouderengeneeskunde

Emiel Schneider | Naaste

Thebe

Naar aanleiding van een verdiepingsmiddag van EENnacoma over dit thema, hebben we enkele naasten benaderd om hun visie op het onderwerp op te halen. De uitkomst hiervan delen we graag met u.

Grote zaal

Ontdek, ontmoet en laat je inspireren

Bezoek de verschillende marktkraampjes en statafels en maak kennis met nieuwe ideeën, producten en initiatieven.

Marktkraampjes

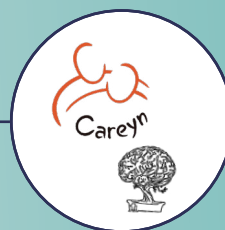
● EENnacoma

Kom op de inspiratiemarkt naar de stand van EENnacoma om meer te zien en te leren van ons expertisenetwerk. Hier vind je diverse kennis- en onderzoeksproducten die eraan bijdragen om de zorg voor mensen met ernstig NAH en hun naasten te verbeteren.

● Henk Eilanderprijs

Careyn heeft in 2024 met "Er Wel zijn – zintuigactivering bij de LBS bewoner" de Henk Eilanderprijs gewonnen. Dit heeft verandering in het welzijnsaanbod mogelijk gemaakt, door de aanschaf van nieuwe materialen. Hierdoor werd er meer mogelijk op het gebied van zintuigactivering zodat er niet alleen sprake is van Welzijn, maar de LBS bewoners er letterlijk Wel Zijn in aandacht en interactie.

● Inmutouch

Inmutouch ontwikkelt zintuiglijke hulpmiddelen die met slimme technologie muziek, zachte vibraties en tastbare elementen samenbrengen. Voor mensen na een coma biedt de inmu een laagdrempelige manier om via aanraking en beweging muziek en zintuiglijke prikkels te ervaren. De inmu is eenvoudig in gebruik en vraagt geen technische kennis, vaardigheden of apps. De inmu is voor iedereen toegankelijk en vraagt geen technische kennis, vaardigheden of apps.

● MENTEC

Maak kennis met NOA en HUME, twee zorgtechnologieën van Mentech. Ontdek hoe NOA mensen na een coma kan ondersteunen met persoonlijke gesprekken en herinneringen, en hoe HUME inzicht geeft in spanning die niet altijd zichtbaar is. Kom langs en ervaar het zelf.

Statafels

● Boek Dessy de Waal-Ekarini

Dessy de Waal-Ekarini, gespecialiseerde verpleegkundige bij WZH, brengt twee bijzondere boeken onder de aandacht: NAH en de culturele identiteit en de poëziebundel Niet kapot, wel veranderd. Twee werken die vanuit verschillende invalshoeken aandacht geven aan de impact van niet-aangeboren hersenletsel (NAH), identiteit, verandering en de ervaringen van mensen en hun naasten.

● Boeken Libra Revalidatie & Audiologie

Het boek "mijn dierbare in coma" bundelt de ervaringen van naasten van volwassenen in een langdurige bewustzijnsstoornis na ernstig hersenletsel. Het biedt herkenning, steun en erkenning voor mensen in een vergelijkbare situatie en helpt anderen beter te begrijpen wat de impact van een langdurige bewustzijnsstoornis op naasten is. Daarnaast vergroot het de zichtbaarheid van deze vaak onderbelichte doelgroep binnen het hele zorgtraject, van ziekenhuis tot revalidatie en daarna.

● Patiëntenvereniging Hersenletsel.nl

Hersenletsel.nl is er voor mensen met niet-aangeboren hersenletsel en hun naasten en richt zich op de levenslange gevolgen van (niet aangeboren) hersenletsel. Zij staat voor het bevorderen van zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie op een wijze, die recht doet aan zowel mogelijkheden als beperkingen van de mens met hersenletsel. De pijlers van de vereniging zijn lotgenotencontact, informatievoorziening en belangenbehartiging.

Statafels

● Micro-cosmos

De Micro-Cosmos is een verrijdbare kap die eenvoudig achter een bed of (rol)stoel geplaatst wordt. Door het sluiten van de kap creëren we een geborgen, prikkelarme omgeving voor de patiënt waardoor de patiënt beter kan rusten en slapen. Daarnaast kan licht en geluid binnenin de Micro-Cosmos zorgen voor een rustgevende ervaring.

Micro-Cosmos

● Human Protection – Specialbeds

Human Protection – Specialbeds produceert en levert producten en diensten rondom veiligheid voor kwetsbare mensen met het doel rust te creëren, altijd en overal. Op de inspiratiemarkt worden een aantal producten tentoongesteld zoals het Proxima vloerbed, privacy cap, FeelSafe Pro tentbed, antipluk middelen en e-RollAssist.

specialbeds

● Joerns Healthcare

Maak kennis met de Linaus Syren Shower: comfortabel, hygiënisch en duurzaam douchen met slechts 250 ml water per patiënt. Speciaal ontworpen voor kwetsbare lichaamsdelen, met patiëntcomfort en gebruiksgemak als uitgangspunt. De korte verzorgingstijd bespaart bovendien waardevolle tijd voor zorgprofessionals.

Joerns[®]
HEALTHCARE

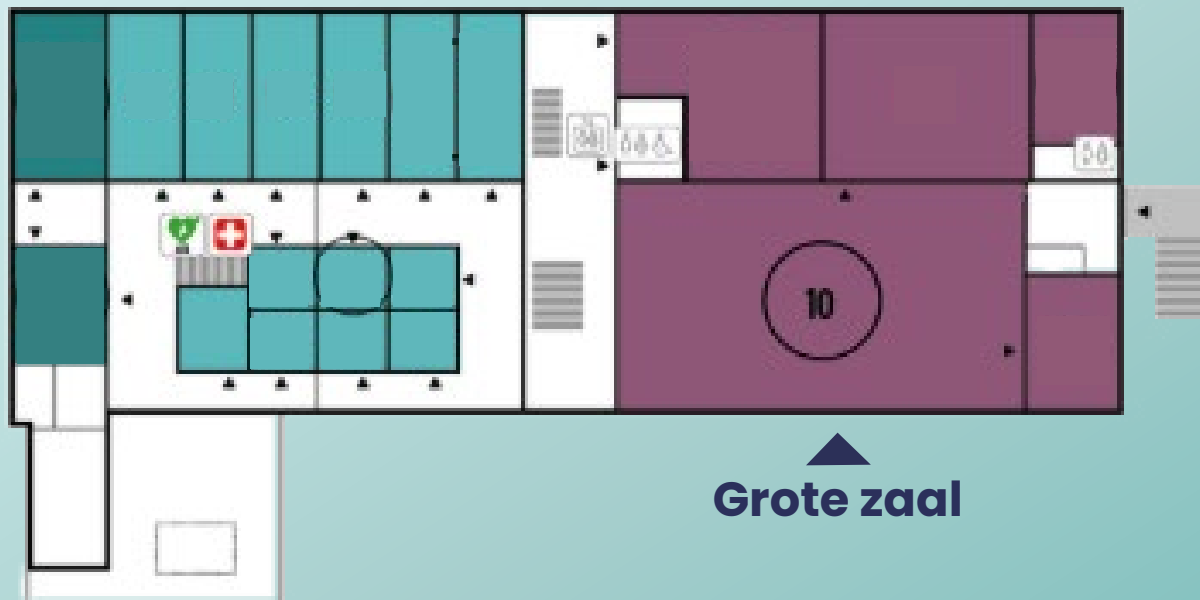

Plattegrond

Begane grond

2e verdieping

Kennissessie 1

- Hersenschade en visuele informatieverwerking | **zaal 15/kleine zaal**
- Wilsreconstructie bij LBS | **zaal 10/ grote zaal**
- Meten in de Keten | **zaal 16/Tipica**

Plenaire sprekers

- zaal 10/grote zaal

Kennissessie 2

- Onderprikkeling | **zaal 15/kleine zaal**
- Palliatieve zorg bij LBS | **zaal 16/ Tipica**
- Iedereen heeft recht op revalidatie maar wanneer houdt het op? | **zaal 10 /grote zaal**

Contact & informatie

Heb je nog vragen? Neem gerust contact met ons op.

Geert Grooteplein 21, route 149

6525 EZ Nijmegen

Telefoon: 024 361 81 81

E-mail: eennacoma.elg@radboudumc.nl

[Volg ons op LinkedIn](#)

[Bekijk de website](#)